

ارتقای محلات با تقویت مشارکت‌ها

با تغییرات گسترده دهه‌های اخیر، امروزه محلات شهر تهران صرفاً به یک محدوده خاص شهری اطلاق شده و فاقد ویژگی‌هایی با هویت گذشته هستند. از این رو برای حل مشکلات شهرنشینی، توسعه اجتماعات محله‌ای با رویکرد مردم‌محوری و تأکید بر مشارکت افراد جامعه جایگاه ویژه‌ای در مدیریت شهری پیدا کرده است. براساس رویکرد دوره تحولی در مدیریت شهری در طول ۳ سال گذشته هر اندازه که مشارکت مردم در اداره امور سرای محله افزایش یابد این موضوع به مثابه میزان رضایت‌مندی مردم از عملکرد مسئولان سرای محله و مدیریت محله به شمار رفته و به عنوان یک ارزش مورد توجه قرار می‌گیرد.

با توجه به چنین نگرشی، یکی از فضاهایی که در سالیان اخیر در محلات شهر تهران از جایگاه ویژه‌ای در نگاه مدیران شهری برخوردار شده است، سرای محله‌هاست که کاربری این بناها به صورت فرهنگی - آموزشی تعریف شده است. باتوجه به کمبود سرانه فرهنگی، طراحی و ساخت این بنا اهمیت ویژه‌ای یافته است؛ چرا که فرهنگ و لزوم حضور آن در جوامع شهری در گذشته مورد بی‌مهری بسیاری قرار گرفته است، در حالی که به سادگی می‌توان از پتانسیل موجود در سراهای محله برای حل مسائل بهره گرفت.

در دوره ششم مدیریت شهری، در ساختارها و دستورالعمل‌های تعریف شده ایجاد هیأت امنای محلات مورد تأکید قرار گرفته است. بر این اساس سعی شده به گونه‌ای اقدام شود که همه نهادهای فعال در محله دور یکدیگر جمع شوند تا برای محله تصمیم‌گیری کنند؛ به طوری که از حضور هیئت‌های مذهبی، بسیج، مجموعه‌های ورزشی و فرهنگی سطح محلات و همچنین نمایندگان منتخب شورا و شهرداری به عنوان هیأت امنای استفاده شده تا آنها با احصای اولویت‌ها و نیازها در مورد نحوه حل مشکلات با یکدیگر تصمیم‌گیری کرده و از این طریق موجبات شکوفایی استعدادها و پویایی محله در قالب فعالیت‌های سرای محله شوند.

بعد از توقف فعالیت شورایی‌ها، شورای شهر زمینه فعالیت هیأت امنای محلات را که به نوعی هیأت‌مدیره سرای محلات محسوب می‌شوند فراهم کرد و در تدوین آیین‌نامه هیأت امنای محلات کوشید تا مشکلاتی را که برای فعالیت شورایی‌ها وجود داشت در دستورالعمل هیأت امنای محله برطرف کند. به همین دلیل است که بخشی از ساختار هیأت امنای محلات شبیه فعالیت شورایی‌هاست؛ به گونه‌ای که اعضای امنای محله مانند شوراییان در قالب‌های مختلف مجدداً در کنار مدیریت شهری قرار می‌گیرند تا آنها را برای اداره بهتر شهر کمک کنند.

شناسایی نیازهای ساکنان در نظام نامه تزیین محلات

بر اساس آسیب‌شناسی‌های انجام شده از سوی مراکز مطالعاتی مدیریت شهری، مغفول ماندن موضوع شایسته‌گزینی یکی از اصلی‌ترین نقاط ضعف شیوه‌نامه مدیریتی در شورایی‌ها محلات تهران بود. در برخی محله‌ها روابط برضوابط مقدم شد و همین موضوع در بلندمدت منجر به بروز بی‌عدالتی‌هایی شد که دست آخر کارایی لازم را از این مدل مدیریتی سلب کرد. در هیأت امنای محله‌ها افراد شاخص هر محله بنا بر توانایی‌ها در اداره محله خود نقش‌های مؤثری ایفا خواهند کرد و به این شکل موضوع مهم شایسته‌گزینی و شناسایی ساکنان در تصمیم‌گیری‌ها لحاظ و اجرایی خواهد شد.

مهدی گروسی، معاون دبیرخانه راهبردی مشارکت‌های محله‌ای عنوان کرد

گره‌گشایی از مشکلات محله با کمک نخبگان

در دوره ششم مدیریت شهری نظام مدیریت محله از الگوهای پیشین خود فاصله گرفت. از طریق جذب مشارکت‌ها و همچنین استفاده از ظرفیت محلات نظام‌نامه مدیریت محلات پیاده‌سازی شد و اکنون با برون‌سپاری مدیران شهری و ارائه شهروندان هر محله توسط هیأت امنایی که متشکل از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آن محله است اداره می‌شود. مهدی گروسی، معاون دبیرخانه راهبردی مشارکت‌های محله‌ای در گزارش پیش‌رو از پیاده‌سازی این الگوها می‌گوید.

ایده مردمی‌سازی و قرارگاه مشارکت‌های اجتماعی محلات از کجانشات گرفته است؟

حکمرانی مردمی مبتنی بر فرامین امامین انقلاب و ناظر بر نظام‌نامه مشارکت‌های شهروندان در مدیریت دوره ششم شهری است که شهرداری تهران با استفاده از حلقه‌های میانی این رویکرد مهم را در سطح محلات ایجاد کرده است. آذر ۱۴۰۰ موضوع مشارکت مردم در قالب قرارگاه مشارکت‌های اجتماعی محلات در شورای شهروندی تهران مطرح شد که در مدت ۴ ماه بررسی و کارشناسی به تصویب نظام‌نامه مشارکت محله‌ای شهروندان در مدیریت شهری منجر شد. در این طرح، سرای محله به مثابه قرارگاه فکری محله در حوزه‌های مدیریت شهری نقش مهمی را بر عهده گرفته است که مهم‌ترین آن احصای مشکلات محله، ایده‌پردازی، تصمیم‌سازی و نظارت بر امور متولیان امر در خدمات شهری است.

در دوره ششم مدیریت شهری چه تحولاتی در زمینه مدیریت محلات اتفاق افتاد؟

با هدف تحول نرم‌افزاری در محله به دنبال شناسایی گروه‌های مردمی و محله‌ای که شامل گروه‌های خیرین، جهادی، سمن‌ها، مجموعه‌های فرهنگی و هنری، بانوان فعال، مجموعه‌های ورزشی، نخبگان محله و مؤثرترین افراد ذی‌نفوذ محله‌ای بوده است که در فاز اول پس از ۱۰ ماه فرایند شناسایی، ارزیابی و صحت‌سنجی در اردیبهشت ۱۴۰۲ همایش آرمان شهر با حضور ۳۱۰۰ نفر از اعضای هیأت امنای محلات در مرکز همایش‌های برج میلاد برگزار شد که در این برنامه شهردار محترم تهران نقشه‌راه کلی هیأت امنای محلات را تشریح و ترسیم کردند.

ترکیب اعضای هیأت امنای محلات متشکل از چه گروه‌هایی است؟

اعضای هیأت امنای محلات متشکل از جمع ۱۲ نفره از گروه‌های مختلف مردمی است که تقسیمات این جمع در هر محله ۱۰ نفر از نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد، هیئت‌های مذهبی و قرآنی، حوزه‌های علمی، کلاتری‌ها، مدارس محله، مراکز بهداشت، انجمن‌جماعات، پایگاه‌های بسیج محله و ۶ نفر از نمایندگان شامل گروه‌های جهادی و خیرین، مجموعه‌های فرهنگی هنری، مجموعه‌های ورزشی، بانوان مشارکت‌جوی

محله، نخبگان، مؤثرترین محله و ۵ نفر از معتمدین محلات که به عنوان ناظر شورای شهر هستند در تشکیلات هیأت امنای حضور دارند. علاوه بر این، نمایندگان گروه‌های مردمی و اعضای هیأت امنای محلات از سوی دبیرخانه راهبردی مشارکت‌های محله‌ای شهر تهران بررسی و صحت‌سنجی شد که از تعداد بیش از ۷۰۰۰ نفر داوطلب عضویت در هیأت امنای محله، برای ۵۶۰۰ نفر از طرف شهردار محترم تهران حکم صادر شد. همایش‌های منطقه‌ای هیأت امنای در ماه‌های آبان و آذر ۱۴۰۲ در ۲۲ منطقه شهر تهران برگزار و احکام صادره به اعضای هیأت امنای تقدیم شد.

ارتباط مؤثر و مداوم مدیران شهری با محلات چگونه برقرار می‌شود؟

مدیریت شهری در دوره جدید بر آن است که امور مردم توسط خود مردم حل شود، آنچنان که رهبر فرزانه انقلاب نیز این موضوع را با عنوان حلقه‌های میانی مطرح کردند؛ حلقه‌های میانی با استفاده از اعتبار و اثربخشی که در محله و منطقه خود دارند می‌توانند حلقه‌های اتصال بین مردم و حاکمیت باشند. این سیاست کلی در شهرداری تهران با استفاده از گروه‌های مؤثر محله‌ای که در حوزه‌های مختلف اجتماعی و مدیریت شهری فعالیت کرده‌اند در سرای محلات به صورت تخصصی در خانه‌ها مستقر خواهند شد و موضوعاتی همچون تعیین اولویت‌ها و برنامه‌های آتی در راستای ارتقای سطح کیفی زندگی، همکاری و هم‌افزایی بین ساکنان محله و فعالین حوزه‌های مربوطه و نهادهای مربوطه حاکمیتی دنبال خواهند کرد.

جلب مشارکت‌های مردمی در این زمینه با چه فرآیندی اتفاق افتاد؟

دبیرخانه راهبردی مشارکت‌های محله‌ای شهر تهران براساس ماموریت‌های محوله ذیل ابر پروژه‌های تعریف شده، با شناسایی، ارزیابی و ارتباط‌گیری با بیش از ۱۰ هزار نفر از افراد مؤثر و نخبه در حوزه‌های مختلف مدیریت شهری گام بزرگی را برای جلب مشارکت‌های مردمی برداشته است. ایجاد مسیر ارتباطی مستمر با این تعداد از فرهیختگان در شهری که با انواع چالش‌ها و مسائل مختلف دست و پنجه نرم می‌کند بهترین فرصت برای راه‌اندازی میز فکر مدیریت شهری در محله، منطقه و سطح کلان تهران است.

سرمایه‌های اجتماعی در مدیریت محله

مهدی گروسی، معاون دبیرخانه راهبردی مشارکت‌های محله‌ای می‌گوید: «با استفاده از بانک اطلاعات محلات تا به حال جمعیت زیادی از نخبگان محلی شناسایی و معرفی شده‌اند. به کارگیری سرمایه‌های اجتماعی در مدیریت محلات از مهم‌ترین ارکان نظام‌نامه نوین اداره ۳۵۲ محله تهران بزرگ خواهد بود. این افراد از شاخص‌ترین ساکنان محله در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، ورزشی، علمی، فرهنگی و مذهبی هستند. همچنین به زودی شاهد اثرگذاری این افراد در اداره محله‌های مختلف شهر خواهیم بود. بیش از این استفاده از این فرصت در مدیریت شورایی‌ها مغفول مانده بود که اکنون با تصویب و اجرای نظام‌نامه نوین اداره محلات این مهم اجرایی خواهد شد.»

